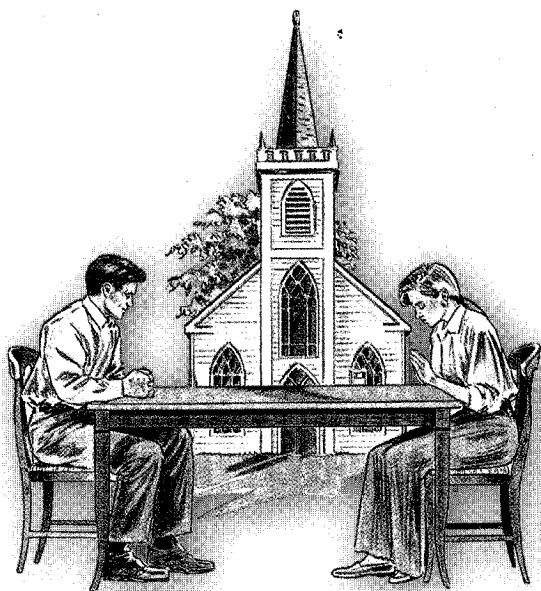

BRUCE A. RAY

AZ
ÚR NAPJÁNAK
MEGÜNNEPLÉSE

TALÁLJUNK NYUGALMAT
EGY NYUGTALAN VILÁGBAN

A fordítás alapjául szolgáló mű:

Bruce A. Ray: Celebrating the Sabbath
Presbyterian & Reformed Publishing Company
P O. BOX 817 • Phillipsburg • New Jersey 08865-0817

© 2000 P & R Publishing

Fordította:
Greizer Miklós

Lektorálta:
Bagoly Gyula
Szőke Imre

Magyar kiadás (Hungarian edition):
© Presbiteriánus Kiadó, 2005
Minden jog fenntartva. All rights reserved.
A magyar kiadás a P & R Publishing engedélyével történt.

Rendelési cím:
Presbiteriánus Kiadó
3527 Miskolc, Kartács u. 1
Tel.: +36 46/412-558 Fax: +36 46/507-736
www.reformatus.org

ISBN 963 218 027 5

TARTALOMJEGYZÉK

A MAGYAR KIADÓ ELŐSZAVA	7
ELŐSZÓ	15
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	17
ELSŐ FEJEZET	
<i>McSZOMBAT</i>	19
MÁSODIK FEJEZET	
<i>A NEGYEDIK PARANCSOLAT</i>	29
HARMADIK FEJEZET	
<i>NYUGALOM NAPJA VAGY ÚR NAPJA?</i> <i>ŐSZÖVETSÉGI GYÖKEREK</i>	47
NEGYEDIK FEJEZET	
<i>NYUGALOM NAPJA VAGY ÚR NAPJA?</i> <i>ÚJSZÖVETSÉGI VIRÁG ÉS GYÜMÖLCS</i>	61
ÖTÖDIK FEJEZET	
<i>VITA A NYUGALOMNAPÉRT:</i> <i>A KONFLIKTUSOK KEZDETE</i>	79
HATODIK FEJEZET	
<i>VITA A NYUGALOMNAPÉRT:</i> <i>A MEGNYERT KÜZDELEM</i>	93
HETEDIK FEJEZET	
<i>HOGYAN ÜNNEPELJÜK AZ ÚR NAPJÁT</i> <i>SZENT ÉS ÖRÖMTELI MÓDON?</i>	113
NYOLCADIK FEJEZET	
<i>HOGYAN ÜNNEPELJÜK AZ ÚR NAPJÁT</i> <i>ŐSZINTÉN ÉS ALÁZATOSAN?</i>	129

A MAGYAR KIADÓ ELŐSZAVA

Kedves Olvasó! Ha van témakör, amiről ma senkinek nem jutna eszébe könyvet publikálni, az a nyugalomnap megünneplése. Mi mégis ezt tettük. Úgy ítéltük meg, hogy nem árt egy kicsit részletesebben is foglalkozni ezzel a kérdéssel. Javaslom tehát, hogy álljunk meg egy percre, hiszen ebben a nyugtalan, rohanó világban mindenkinek szüksége van a nyugalomra, a megnyugvásra. Nem csupán a hitetlen embernek, hanem bizony még a hívő embernek is. Mint tudjuk, ez a nyugalom, ez a megnyugvás, elsősorban Krisztusban található meg. (Mt 11,28-29)

Ám ez a Benne való megnyugvás, Hozzá való megtérés nem helyezi hatályon kívül a nyugalomnap megszentelését.¹ Hetente szükségünk van egy napra, amelyen megnyugodhatunk hétköznapi munkáinktól, részt vehetünk a nyilvános istentiszteleteken, több időt szentelhetünk az egymással való testvéri közösség ápolására, örvendezhetünk mindannak, amit Isten az Ő Fiában értünk tett, és nem utolsó sorban testileg-lelkileg felfrissülhetünk. Lehet, hogy némelyeknek ez egy túl *haszonelvű*, netalán *emberközpontú* megközelítésnek tűnik. Ezért hadd közelítsünk a témához a másik oldalról: Miért kell megnyugodnunk? Miért kell egy napot Istennek szentelnünk? Mert ez *Isten parancsa!* Ő pedig elvárja, hogy képének és hasonlatosságának hordozója e téren is kövesse Őt. (1Móz 2,2-3; 2Móz 20,8-11) Ezért gondoskodott egy *megszentelt* nyugalomnapról.

¹ Erről többet: Brian Edwards, *The Ten Commandments for Today*, Day One Publications, Bromley, Kent, 1996, 141-142. o.

Amennyiben még nem sikerült felkeltenem az olvasó érdeklődését a téma iránt, hadd hívjam fel a figyelmét arra is, hogy Isten áldásainak hiányát, a keresztyénség válságát és jelenkori hanyatlását, valamint annak megízetenülését több teológus is a nyugalomnap mellőzésére vezeti vissza. Vajon nem kellene komolyan elgondolkodnunk mindezekben?

Nos, rendkívüli fontossága ellenére a nyugalomnap kérdése manapság gyakorlatilag teljesen a keresztyén élet perifériájára szorult. Legyünk őszinték! Kit és mennyire foglalkoztat a nyugalomnapjának megszentelése és megünneplése? Egyáltalán értjük, hogy miről szól? Tudjuk milyen kötelezettségeink vannak e tekintetben? Tisztában vagyunk-e bizonyos határvonalakkal? Valljuk meg: nagyon kevés gondolatot tudunk összeszedni a nyugalomnap halatán. Némelyikünknek esetleg bevillan a vasárnap megünneplése, Krisztus feltámadása, stb. De ez minden! Nem igazán tudunk mit kezdeni vasárnapjainkkal sem! Hiszen a mai nagy keresztyén szabadságban jobb esetben egy kissé megkopott, rosszabb esetben egy tetszőleges, amolyan *adiafora* kérdéssé silányult a vasárnap megszentelése és megünneplése.

Ki ne hallott volna ilyen vélekedéseket: Otthon is lehet Bibliát olvasni, imádkozni! Istent nem csak a templomban lehet tisztelni! Minden nap Istent tisztetem! Egész életünknek istentiszteletnek kell lennie! stb. Paradox módon ezekben a mondatokban van igazság. De mögöttük sajnos legtöbbször az van, hogy valójában egy napot sem különítünk el a hétből Isten tiszteletére, az Ő szabadítására való emlékezésre. Közben meg azon csodálkozunk, hogy életünket a stressz, a folyamatos fáradtság, és a lelki fásultság jellemzi.

A nyugalomnap leértékelődése abban is jól meglátszik, hogy milyen siralmasan alacsony az istentiszteletek vasárnapi látogatottsága. De nem csupán a templombajárás morál lehet jó indikátor e tekintetben, hanem a keresztyének vasárnaphoz való viszonyulása: Mi-

ilyen tevékenységeket végeznek vasárnap? Hogyan készülnek erre a napra? Mennyire töltik el ezt a napot az Úr dicsőségére? Van-e bármiféle céltudatos törekvés arra, hogy ezt a napot *elkülönített* módon kezeljék? Merthogy a nyugalomnapja erről is szól. Ezek mind-mind olyan árulkodó jelek, amelyek azt mutatják, hogy a keresztyének sincsenek tisztában a nyugalomnap céljával, hasznával és áldásaival.

Bruce A. Ray könyve egy olyan úton kíván elindítani bennünket, amelyen haladva rendre tisztázhatjuk ezeket a kérdéseket. A szerző – nagyon helyesen – a *miért*-től vezet bennünket a *hogyan* fele. Nem lesz könnyű az út, de reménységünk szerint annál tanulságosabb.

Mint ahogyan könyvből is kiderül, a nyugalomnap megünneplésének kérdése korántsem volt vitáktól mentes. Számos olyan aspektus merült fel, amely élénk polémiát eredményezett. Sőt, a történelem folyamán több tévtanítás is felbukkant ezzel kapcsolatban. Megkockáztatjuk, hogy a könyv elolvasása akár ma is kisebb teológiai vitákat szülhet. De mi még ezt is sikerként könyveljük el, amennyiben előmozdítja a kérdéssel való foglalkozást, az elmélkedést, és lelki növekedést.

Az olvasó tájékoztatása végett itt röviden meg kell említenünk, hogy a nyugalomnap tekintetében van némi eltérés a kontinentális református szemlélet és a későbbi puritán, illetve angolszász felfogás között. A reformátorok és az őket követő kontinentális egyházak inkább azt hangsúlyozták, hogy a zsidó szombat megszűnt (ami egyébként igaz), ezért a nyugalomnap immár nem köthető a hét valamelyik napjához. Elvileg bármelyik nap megtartható nyugalomnapként. A reformátorok ebben többnyire az Ágoston és Aquinói Tamás által kijelölt nyomvonalon haladtak, a szombatnak (értsd: nyugalomnap) pedig inkább *ceremoniális és ideiglenes* jelleget tulajdonítottak, amely Krisztusban beteljesedett. De voltak és még vannak olyan vélemények is, melyek szerint a negyedik pa-

rancsolat újszövetségi érvényessége is vitatható², legalábbis nincs kifejezetten megerősítve.³ Továbbá vitatták azt is, hogy a vasárnap lenne a keresztyének által kizárólagosan megünnepeelt nyugalomnap. Az egy naphoz való ragaszkodásban pedig babonáságot, netán törvényeskedést láttak. A vasárnap megünneplése szerintük inkább egy kialakult *egyházi* gyakorlat, nem pedig egy *isteni* rendelet következménye volt.

J. I. Packer szerint a puritánok viszont túlléptek a reformátorokon, és helyretették ezt a részlegesen tisztázott kérdést.⁴ Merthogy a puritánok és angolszász leszármazottaik (beleértve a presbiteriánus egyházakat is) úgy érveltek, hogy a szombat (értsd: *sabbat* azaz nyugalomnap) *teremtési rendelet*, ezért örökérvényű.⁵ Nem csupán a 2Móz 20-ban adatott a zsidók számára, nem is ott rendeltetett el először, hanem már az 1Móz 2-ben meg volt alapozva. Mivel teremtési rendelet⁶, és mivel a Tízparancsolat része, nem helyezhető hatályon kívül, ezért ma is kötelességünk a nyugalom napjának

2 Ennek cáfolását, de ennél jóval többet is lásd: John Murray, *Collected Writings*, [The Moral Law and the Fourth Commandment], 1. kötet, Banner of Truth Trust, Edinburgh, 1989, 193-228. o. Továbbá: Walter J. Chantry, *Call the Sabbath a Delight*, [Does the New Testament Teach the Fourth Commandment?], Banner of Truth Trust, Edinburgh, 1991, 52-61. o.

3 A későbbiekben a *dispensacionalisták* és az *antinomiánusok* is nagy vehemenciával képviselték ezt, szintén megkérdőjelezve a parancsolatok maradandó érvényességét.

4 J. I. Packer, *Puritan Papers*, [The Puritans and the Lord's Day], 1. kötet, Presbyterian & Reformed Publishing, Phillipsburg, New Jersey, 2000, 87-99. o.

5 A nyugalomnap örökérvényű volta, illetve a napváltás mellett szóló kitűnő olvasmány az a három prédikáció, amelyet Jonathan Edwards az 1Kor 16,2 alapján írt. [Jonathan Edwards: *The Perpetuity and Change of the Sabbath*, Works, 2. kötet, Banner of Truth Trust, Edinburgh, 1974, 93-103. o.]

6 A teremtési rendeletek tárgyalását lásd: John Murray, *Principles of Conduct: Aspects of Biblical Ethics*, [Creation Ordinances], William B. Eerdmans Publishing, Grand Rapids, Michigan, 1994, 27-45. o.

a megszentelése. Minden időben (értsd: a világ kezdetétől annak végéig) és mindenkire érvényes. Az ún. zsidó szombat valójában csupán a mindenkori nyugalomnap egyik „állomása” volt. A zsidó szombat megszűnt – annak minden ceremoniális vonatkozásával együtt – de a nyugalomnap megünneplésének kötelezettsége megmaradt. Egy teremtési rendelet, illetve az erkölcsi törvény egyik parancsolatának komolyan vétele pedig egyáltalán nem tekintendő törvényeskedésnek – hangsúlyozták a puritánok.

A legésszerűbb tehát az, ha a Biblia alapján elfogadjuk a nyugalomnap megszentelésének szükségességét. Keresztyén nyugalomnapként pedig a vasárnapot ünnepeljük meg. (lásd pl. 1Kor 16,1-2; ApCsel 20,7) Az őskeresztyének is a hét első napját nevezték az Úr napjának. (*te kúriake hemera* – Jel 1,10) Továbbá Krisztus *tekintélye* (ti. hogy Ő a szombat Ura – Mt 12,8) és az újszövetségi keresztyén *gyülekezeti* valamint *apostoli* gyakorlat kellő alapot szolgáltat erre a napváltásra.⁷ A nap változott ugyan, de a nyugalomnap megszentelésének kötelezettsége maradt. Ezt nem is részletezzük tovább.⁸

Így habozás nélkül felvállalható, hogy az *Úr napja* (a vasárnap) a keresztyén nyugalomnap. Ez úgy a *Westminsteri Hitvallásban*, mint a *Westminsteri Nagykértében*⁹ is megfogalmazást nyert. A Nagykérté idevágó 116. kérdés-felelete így hangzik:

7 Bár gyakran elhangzik, hogy a napváltásról egyetlen Ige sem beszél kifejezetten, nagyon meggyőzőnek találtam Dr. Joseph Pipa exegetikai és teológiai érvelését a Zsid 4,9-10-ről. Szerinte ebből az Igeből szövetségteológiai alapon levezethető a napváltás. [Joseph A. Pipa, *The Lord's Day*, Christian Focus Publication, Fearn, 1997, 111-129. o.]

8 Mindazoknak, akik kissé mélyebben el szeretnék magukat ásní a témában, egy viszonylag rövid, de alapos és könnyen hozzáférhető tanulmányként ajánlhatom presbiteriánus részről Brian Schwertley: *The Christian Sabbath* című írását. Ingyen letölthető a www.reformedonline.com oldalról.

9 A *Westminsteri Kis- és Nagykérté* 2004-ben jelent meg a Presbiteriánus Kiadó gondozásában.

K: Mit kíván Isten a negyedik parancsolatban?

F: Isten azt kívánja a negyedik parancsolatban minden embertől, hogy szentelje Neki az Igéje által megszabott időt, kifejezetten egy teljes napot a hétből, amely a hét hetedik napja volt a világ kezdetétől fogva Krisztus feltámadásáig, attól fogva pedig a hét első napja a világ végezetéig. Ez a *keresztyén szombatnap* (nyugalomnap), amelyet az Újszövetség az *Úr napjának* nevez. (kiemelés tőlem)

Bruce A. Ray lelkipásztor ezen teológiai örökség talaján állva közelít a témához. Megelőlegezi azt, hogy mi ezt többnyire tudjuk. Nem vitatkozik hosszasan olyasmiről felett, ami számára egyértelmű a Szentírásból. A magunk részéről pedig ezzel egyet tudunk érteni.

Könyvében a szerző nem kíván minden kérdést kimerítően megválaszolni. Nem hozza a vasárnap végezhető és nem végezhető munkák „kanonizált” táblázatát. Nem akar a nyugalom napjával kapcsolatos tévelygések – mint pl. a hetednapos adventizmus – kritikájával foglalkozni. Nem ezzel a céllal írta könyvét. Inkább arra szeretne ösztönözni, hogy személyesen elgondolkodjunk az Úr napjának megszenteléséhez kapcsolódó kérdéseken. Bruce Ray konkrét kérdések elé állít:

Értjük-e, hogy mit miért csinálunk? Mennyire tartjuk fontosnak az Úr napjának megszentelését? Mennyire felüdítőek a hétvégéink? Egyáltalán látjuk-e milyen áldásokat hordoz az Isten által rendelt nyugalomnap? Megnyugszunk-e hetente egyszer Krisztus teremtő és megváltó munkájában? Tudunk-e emlékezni és örvendezni annak, amit Isten az Ő Fiában értünk tett? Várjuk-e a végső nyugodalmat? Akarunk-e megpihenni a rohanásunkból? Milyen hozzáállással várjuk a hétvégét? Mit és hogyan tehetnénk másként? stb.

A könyv egy új fogalmat is bevezet, melynek meghonosítása akár kívánatos, sőt ajánlott is lehet. Gondolunk itt az *Úr napja* fogalmára, amely könnyen felcserélhetné a ma használatos vasárnapot.¹⁰ Ez a szóhasználat mellesleg nem precedens nélküli, hiszen a *Heidelbergi Káté* is 52 *Úr napjára* felosztva olvasható. Mára viszont eléggé kikopott ez a kifejezés a keresztyén szóhasználatból.

Külön értéke és erőssége a könyvnek a fejezetek végén található ismétlő-összefoglaló kérdések, valamint az ezekből adódó személyes alkalmazások. Ne hagyjuk ki a kérdések fölötti elmélkedést! Megmozgatják gondolatainkat és a későbbi gyakorlati eligazodásban is segítségünkre lesznek.

Olvassuk a könyvet Krisztusban megnyugodva. Majd ünnepeljük meg az Úr napját úgy, ahogy Isten elvárja tőlünk. Kívánom, hogy találjunk nyugalmat ebben a nyugtalan világban!

Szőke Imre

Károlyi Gáspár Theológiai és Missziói Intézet

Miskolc

¹⁰ A *vasárnap* szavunk etimológiailag többek szerint is a *vasárnap*-ból származik. Azaz: ilyenkor voltak legtöbb helyen hétvégi *vasárnapok* rendezve. Nos, Isten tiszteletéhez és az Ő munkáiban való megnyugváshoz nem ez a szó áll a legközelebb. Különösen nem a mai korban, amikor is a bevásárló központok látogatása az emberek egyik kedvenc vasárnapi foglalkozása. Ezért tartjuk indikáltabbnak és biblikusabbnak az Úr napja kifejezést.

ELŐSZÓ

Az ébredés sohasem hoz állandó megújulást Isten népének. Hirtelen feléleszti az embereket, de az istentisztelet és a megszentelődés naponkénti jó szokásai őrzik meg és táplálják a felülről való lelki egészséget. A nagy bírák mindegyike (akikről a róluk elnevezett bibliai könyvben olvasunk) közelebb vezette a hitben meggyengült szenteket Istenhez. Azonban ezek a gyors, rengeteg emberre kiterjedő fellobbanások csak húsz vagy nyolcvan évig tartottak. Ezután a vallásos élet újból visszasüppedt a szürkeségbe. Figyeljük meg, hogy a romlás nem sokkal az előrehaladás után következett, és fokozatosan addig tartott, amíg meg nem jelentek a nagyobb engedetlenségek.

Akik már átéltek ébredést, tudják, hogy rövid időn belül az egész egy egyszerű emlékké, egyfajta nosztalgiává válik. Talán csak ahogy fokozatosan gyengülnek a gyülekezetek ébrednek rá a tagok, hogy mekkora kiváltság volt az, amikor régen a Szentlélek megújította az életüket.

Jelen könyvünk felismeri – Jézus szavait idézve –, fel kell ébrednünk, és meg kell erősítenünk azokat, akik halófélben vannak. (Jel 3,2) A mi felelősségünk, hogy éljünk Isten áldásaival. A ránk kiáradó kegyelem megőrzésének és értékelésének egyik Isten által kijelölt módja a nyugalom napjának elrendelése. Ha helyesen megtartjuk a nyugalom napját, akkor Isten szeretete megújul a szívünkben, és nem felejtjük el olyan könnyen Isten ajándékait.

A modern egyházat nyugalomnap ellenes megnyilvánulások hullámai ostromolják. Évszázadunkban láthattunk olyan helyi, felekezeti és nemzeti szintű előrehaladást az élet, igazság és kegyesség szintjén, melyeken egyértelműen látszott Isten Lelkének a

munkája. Azonban az a komoly és közeli veszély fenyeget, hogy az általuk elért eredmények semmivé lesznek, mivel nem vesszük komolyan a nyugalom napját és ezáltal az istentiszteletet.

Bruce Ray lelkipásztor megpróbálja világosabbá tenni a témát és arra biztat, hogy vegyük komolyabban az Úr napja megtartását. *Az Úr napjának megünneplése* lélekemelő olvasmány az újra és újra visszatérő csodálatos napról. Mekkora szükségünk van a negyedik parancsolat elveire és bölcs irányítására! Jelen könyv szövege mögött érezhető a Krisztus egyházát állandóan féltő lelkipásztori szeretet. Használja fel Isten ezt a könyvet abban, hogy ne süllyedjenek el gyülekezeteink a világi gondolkodásmód mocsarába és ne veszzenek el az engedetlenség régi útjain, melyek Isten nemtetszését váltották ki!

Walter J. Chantry

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Külön köszönetet szeretnék mondani a családomnak, és a Juanita gyülekezet tagjainak, diakónusainak és presbitereinek, akik biztattak, hogy írjam le ezt az anyagot, és ehhez az időt is megadták, így nem volt többé mentségem. Elisha Riedlinger Istentől kapott ajándékát használta, amikor több régi számítógépből származó alkatrészből próbálta javíttatni régi gépemet. Ray Berett, Furb Jolley, Steve Kringle és Kerry Smith olvasták át a kéziratot, és számtalan felbecsülhetetlen értékű javaslattal járultak hozzá a projekthez. Steve Harris ideköltözött Idaho államból, hogy segítsen a lelkészi teendőimben, hogy megírhasam a könyvet. Végül meg szeretném köszönni a feleségemnek, aki társam minden munkámban. Nem könnyű egy olyan ember feleségének lenni, akinek a legjobb gondolatai azután jönnek, hogy lefeküdt aludni, és ilyenkor mindig fel kell kelnie, hogy leírja őket. Szeretlek, Terri!

Bruce A. Ray

ELSŐ FEJEZET

MCSZOMBAT

Annak okáért az Embernek Fia
a szombatnak is Ura.

– *Mk 2,28*

Ó, nyugalom és boldogság napja,

Ó, öröm és fény napja,

Ó gond és szomorúság gyógyírja,

Legszebb és legfényesebb;

A Te napodon a hatalmasok és a gyöngék

Minden korban egy hangon énekelnek:

Szent, szent, szent

A Szentháromság egy Isten!

– *Christopher Wordsworth, 1862*

AMERIKAI JELKÉP

„Nagyszerű íz, minőség: ez a *McDonald's*.”

Ez a rádió- és televízióreklámokból jól ismert sor tökéletesen működik: mindenki felismeri a McDonald's nevet, és azonnal a gyorsétterem jut az eszébe.

A baseballhoz, az almás pitéhez és a Chevrolethez hasonlóan a McDonald's is amerikai jelképpé vált: misszionáriusokat is megszényenítő hévvel szerte az egész világon sikeressé tette koncessziós éttermeit. Vannak, akik szerint a McDonald's megszelídíti és civilizálja a világot, az Aranyívek a világbéke új szimbólumai. Nem vagyok benne biztos, hogy ez valóban így van, de egyik barátom azt állítja, hogy a világon még sohasem indított háborút egymás ellen két olyan ország, ahol vannak McDonald's éttermek!

Mivel a McDonald's jelkép, a huszonegyedik század eleji nyugati civilizáció legjobb és legrosszabb tulajdonságait tárja elénk. El kell ismerni, hogy a McDonald's példáján látható, hogy egy amerikai vállalat hogyan szállítja állandóan ugyanazt a minőséget, teljesítményt és gazdaságosságot. Akárhová megyünk a világon, elfogadható hamburger, tiszta étterem, barátságos kiszolgálás és megengedhető árak fogadnak minket az Aranyívek alatt. Sajnos azonban, a McDonald's *azért* lett ilyen sikeres, mert mi mindannyian olyan sietősen éljük az életünket, hogy vacsorára néha csak egy Big Macre futja egy adag sült krumplival és diétás kólával. Egyszerűen nincs időnk másra. Sőt, rengeteg mindennel így vagyunk: *egyszerűen nincs rá időnk!* Sok más emberhez hasonlóan rengeteg időt töltünk a pénzkereséssel, hogy aztán költsünk, amíg bírjuk.

Nem a McDonald's a hibás az állandóan mozgásban levő életünkért – ő csak haszonélvezője ennek. Ezért van az, hogy Izraelben

a McDonald's egy másfajta jelképpé vált. A Tel Aviv-i Ramat Aviv bevásárlóközpont tulajdonosa azt szeretné, hogy az összes bolt megfeleljen a zsidó étkezési törvényeknek és a zsidó szombatnak. Ebben nincs semmi szokatlan dolog. De az ott található McDonald's számára ez azt jelenti, hogy nincs sajtburger (a tejkészítményeket és a húst nem lehet összekeverni), és péntek naplementétől szombat naplementéig nincs nyitvatartás sem.

Omri Padan, aki harminchét McDonald's étterem tulajdonosa Izraelben azt mondja, ezáltal csökkenni fog a nyereség. Azt tervezi, hogy ellenáll a bevásárlóközpont tulajdonosának, és bíróság elé viszi a kérdést. A következőket mondja: „Harcunk részének tekintem, hogy úgy működhessünk, mint egy nyugati országban, Európában vagy az Egyesült Államokban levő vállalat.”¹

A nyereség és a kegyesség összeütközését láthatjuk Tel Avivban, és az Aranyívek a szó szoros és átvitt értelmében is keresztűzbe kerültek. Figyeljük meg a harcoló felek kifejezéseit. Padan azt állítja, hogy ő üzletember, és „harcban áll”, és ellenfeleként a szombatot nevezi meg (tehát tulajdonképpen azt, Aki elrendelte a szombatot). A tradicionális kegyesség utat kell, hogy engedjen a haszonnak, mivel senki sem szolgálhat „Istennek és a Pénznek” (Mt 6,24), és minden jel arra utal, hogy a Pénznek sokkal hűségesebb és kitartóbb követői vannak a világban, mint Istennek. Erik Lacitis, a *Seattle Times* egyik rovatának szerkesztője a Tízparancsolat korunknak megfelelő változatáról szóló csípős hangvételű cikkében ezt írja a negyedik parancsolatról:

Megemlékezzél a nyugalom napjáról, hogy megszenteljed azt. Kivéve persze, ha egy országos diszkontlánc vezetője vagy. Hogyan? Mondjak le a vásárnapi forgalomról?²

1 “Israeli Franchisee Fights to Stay Open on Sabbath”, *Seattle Times*, 1997. március 23.

2 Erik Lacitis: ‘Holy Moses! Updated ‘Shalls’ for the 90’s”, *Seattle Times*, 1997. február 2.

VITA A NYUGALOM NAPJÁRÓL

A nyugalom napjáról szóló vita egyáltalán nem újdonság. Már sok évszázada folyik a vita erről az egyházban. A nyereséget és örömeket keresők gyakran nem értették az Úr parancsát, hogy pihenjünk, sőt tiltakoztak ellene. Akik azt gondolják, hogy a világ a saját személyes nyugalmuk és gazdagságuk miatt létezik, sohasem fogadták el Isten parancsát, hogy tartóztassuk meg magunkat a munkától, és pihenjünk, ahogyan Ő is tette. Ámós próféta felfedte kora kereskedőinek pénzsóvárságát és tisztességtelen üzleteit – ők eltűrték a szombatot, de sohasem élvezték. Magukban morgolódtak:

Mondván: Mikor múlik el az újhold, hogy gabonát árulhassunk? és a szombat, hogy megnyithassuk a gabonás házat? hogy megkisebbsítsük a vékát és megnagyobbítsuk az árat, és hamis mértékkel csalhassunk?! Hogy megvegyük a szegényeket pénzen, és a szűkölködőt egy öltő saruért, és eladhassuk a gabona hulladékát?! (Ám 8,5-6)

Sokak szerint a nyugalom napja, vagy az Úr napja megrövidíti személyes szabadságukat – ezt a napot az Úr *elvette* tőlük, nem pedig ajándékba *adta* nekik a pihenésre –, Isten imádására és az ünneplésre. A modern világ, mondják, túlságosan összetett ahhoz, hogy egy teljes napot pihenéssel és istentisztelettel töltsünk. Túl sok mindent *kell* csinálnunk, és túl sok mindent *akarunk* csinálni ahhoz, hogy a hét napból egyet feladjunk Istenért. Túl sok dolgunk van. Valaki névtelenül a következő megállapítást tette a modern Egyesült Államokról: „Imádjuk a munkánkat, a játékot munkának

tekintjük, Isten imádásáról meg azt gondoljuk, hogy az játék.” Az emberek egyszerűen nem veszik már komolyan, hogy a vasárnap szent használatra van elkülönítve.

Vannak olyan gyülekezetek, ahol rövidített istentiszteleteket tartanak a hét más napjain. Egy férfi elmondta nekem, hogy a gyülekezetében rövid, formáságoztól mentes istentiszteleteket vezettek be szombat esténként. Mindezt azért, mert olyan helyen laktak, ahol rengeteg szabadidős tevékenységet szerveznek, és ezek versenyre keltek a hagyományos vasárnap délelőtti istentisztelettel. Ha már szombat este elmennek a templomba, akkor az egész vasárnap előttük áll, hogy kiránduljanak, vitorlázni menjenek, bevásároljanak, vagy amit csak akarnak – anélkül a kényelmetlen dolog nélkül, hogy még az istentiszteletre is el kell menniük. Isten ugyanúgy befér az életünkbe, mint ahogyan megbeszéljük a zongoraórát, vagy a fogorvosnál egy időpontot. Aztán ha valami érdekesebb dolog közbejön, mindig újra lehet szervezni az egészet! Egyes gyülekezetekben már a péntek esti istentisztelet a divat, sőt a környékünkön egy helyen már csak csütörtökön van istentisztelet, hogy akik még több szabadidős programot akarnak szervezni, az egész hétvégét felhasználhassák erre, mindenféle lelki zavaró tényezők nélkül.

Íme a McSzombat – gyors, könnyű, kényelmes és felhasználóbarát istentiszteletekkel. Nincs többé probléma, csak gyönyörű élet! Csak egy kis áldozatot kell hozni, vagy még annyit se. A fogyasztók egy órán belül már szabadulnak is. A McIge hirdetés lehet, hogy nem tartalmaz annyi tápanyagot, mint az igazi, de a Big Mac-hez hasonlóan bizonyosak lehetünk benne, hogy mindig ugyanazt a minőséget kapjuk, ami egy ideig megtölti a bennünk levő ürességet. A kérdés viszont sokkal inkább az, hogy megfelelnek-e az istentisztelet *céljának*, ami az, hogy *Istennek tetsző* legyen?

Akkor támadnak konfliktusok, amikor nyugalomnap teendőink összeütközésbe kerülnek azzal, hogy Istennek mi a tetsző, ami-

kor a mi akaratunk áll szemben az övével.³ Én vagyok-e a szombat Ura, és akkor azt csinálom, amit csak akarok, vagy az Emberfia az Úr? Az én napom-e az Úr napja, vagy az Övé?

A NYUGALOM NAPJÁNAK ÖRÖME

Hosszú idővel ezelőtt Ézsaiás elmondta nekünk, hogy úgy le-
lünk örömet az Úr napján, és úgy fogunk örvendezni az Úrban,
ha alárendeljük az élvezeteinket Neki, ha Isten akaratát fogadjuk
el magunkra nézve. (Ézs 58,13-14) A megváltott szívű ember célja
mindig az, hogy amit tesz, Istennek tetsző legyen.⁴ Walter Chantry
ezt írja erről:

Az Urat szerető szív örül annak, hogy egy teljes
napot Vele tölthet! A gyermek vajon nem szeret-
ne-e egy napot az édesapjával tölteni? Természe-
tes, hogy a világiak idegenkednek attól, hogy bár-
mennyi időt is Istennek adjanak. Az önmagukkal
eltelt emberek bánnák, ha akárcsak egyetlen na-
pot is Vele kellene eltölteniük. Isten iránti szeretet
nélkül ez az előírás szűklátókörűnek és hatalmas
tehernek tűnik. Azonban az istenfélő ember szá-
mára a szabadság és az öröm széles útja. Minden

³ Ezek az akár belső, akár külső konfliktusok egy sokkal nagyobb ellentét részei. A Zsolt
2,1-3-ban ezt olvassuk: „Miért tombolnak a népek, milyen hiábavalóságot terveznek a
nemzetek? Összegyűlnek a föld királyai, a fejedelmek együtt tanácskoznak az Úr ellen
és felkentje ellen: dobjuk le magunkról bilincseiket, tépjük le köteleiket!”

⁴ A 2Kor 5,9 szerint: „Ezért arra törekszünk, hogy akár itt lakunk még, akár elköltözünk,
kedvesek legyünk neki.”

héten van egy nap, amely szabad a szokásos ki-
kapcsolódásaimtól és munkáimtól, hogy szolgál-
jam lelkem szeretőjét és Vele legyek.⁵

Hát nem ezt kérjük az Úr imádságában? „Jöjjön el a te orszá-
god, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben úgy a földön is.”
(Mt 6,10)

Valamikor be kell fejeznem ezt a bevezető fejezetet. Szeretnék
tovább maradni, de tényleg nincs időm. Túlságosan sok mindent
kell csinálnom, és a hétnek már a fele eltelt. Meg kell írnom egy
könyvet, de közben el kell vinnem az autót a szerelőhöz, haza kell
hoznom a lányomat az iskolából, és még a könyvtárba is be kell ug-
ranom – ráadásul ma este még énekkari megbeszélés is lesz!

Könyvünkben megvizsgáljuk, hogy mit tanít a Biblia a nyuga-
lomnapról, az Úr napjáról. Meg kell, hogy mondjam, hogy ez nem
a végső, meghatározó, minden kérdésre választ adó, minden el-
lenvetést legyőző és minden kételkedőt meggyőző könyv. Elsősor-
ban nem a tudósoknak írok. Ők legtöbbször egymásnak írnak, és a
munkájukra igen nagy szükség van, még ha sokszor nem is tűnik
gyakorlatiasnak, amit csinálnak. Én azonban inkább azoknak írok,
akik heti öt vagy hat napon át keményen dolgoznak, és tudni akar-
ják, Isten hogyan szeretné, hogy örüljünk a hetediknek.

Célom az, hogy biblikus, gyakorlatias és rövid legyek. Viszont
feltöltöttem a kávéscészémet, mielőtt folytatjuk. Te is kérsz egy csé-
szével, hogy folytathassuk?

⁵ W.J. Chantry: *Call the Sabbath a Delight* (Edinburgh: Banner of Truth, 1991), 20. o.

KÉRDÉSEK

1. Mi a jelkép? Egyetértesz-e azzal a megállapítással, hogy a McDonald's egy amerikai jelkép, és a huszonegyedik század eleji nyugati civilizáció legjobb és legrosszabb tulajdonságait tárja elénk? Miért, vagy miért nem?
2. Mondj egy általános kifogást, amit fel szoktunk hozni, amikor nem csináljuk, amit csinálnunk kellene.
3. Mennyire jogos ez a kifogás? *Neked* miért van annyi dolgod? Mennyire fontos az, ami miatt annyira elfoglalt vagy?
4. Hogyan vált a McDonald's Izraelben a szombattal kapcsolatos harc szimbólumává?
5. Melyik két indokra szoktak hivatkozni az emberek, hogy ne tartsák meg a pihenésre, istentiszteletre és ünneplésre szánt napot?
6. Mi a reakciója sok gyülekezetnek korunk Úr napjával kapcsolatos társadalmi véleményére? A te gyülekezeted mit mond?
7. Melyek ezek az Úr napját érintő harcok? Te tapasztaltál-e már ilyen konfliktust magadban?
8. Mi a célja a megváltott ember szívének? Ez hogyan segít abban, hogy örömet találjunk az Úr napjában?

SZEMÉLYES ALKALMAZÁS

1. Az életem állandó mozgásban van-e? Van-e időm arra, hogy csendben és nyugalomban legyek, vagy minden nap minden pillanatában kell tennem valamit?
2. Mit gondolok én az Úr napjáról? Várom, vagy inkább ellenzem a nyugalom napját?

3. Jobban szeretem-e a McSzombatokat az igazinál? Kényelmetlenül érzem-e magam, amikor az istentisztelet vagy az imádság hosszabbra nyúlik, mint ahogy azt én szeretném?
4. Milyen Úr napjával kapcsolatos konfliktusok vannak mostanában a szívemben és életemben? Mire hív Isten, amit nem akarok megtenni? Mi az, amit én meg akarok tenni, de lehet, hogy Isten nem akarja, hogy megtegyem?
5. Valóban az a célom, hogy tetszen Istennek mindaz, amit teszek? (2Kor 5,9)

MÁSODIK FEJEZET

A NEGYEDIK PARANCSOLAT

Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt.

– 2Móz 20,8

Biztonságban egy újabb héten át,

Isten végighozott az utunkon;

Most keressük az áldást,

A közelgő Úr napján:

A hét napjai közül a legjobb,

Jelképe az örökkévaló pihenésnek.

– *John Newton, Olney Hymns, 1774*⁶

⁶ John Newton: *The Works of John Newton* (Edinburgh: Banner of Truth, 1985), 3:504. o.

Amikor magukat keresztyénnek tartó emberek baráti beszélgetést folytatnak a negyedik parancsolat alkalmazásáról, az meglehetősen gyakran zavart, gyanúsítgatást, kritikát, félelmet (néhányan a törvényeskedéstől, mások a törvényellenességtől félnek), sőt akár ellenséges érzületet szül. Egy szerző szerint a nyugalom napjáról folyó vita az „egyik legrégebb óta fennálló családi konfliktusforrás”.⁷ Miért van ez így?

A 2Móz 20-ban található Tízparancsolatból egyik sem olyan vitatott a mai gyülekezetekben, mint ez. Tény, hogy a hatodik parancsolattal kapcsolatban az emberek vitatkoznak a halálbüntetésről, de senki sem állítja, hogy nyugodtan megölhetünk valakit, ha úgy tartjuk jónak.

Egyetlen keresztyén embernek sem tetszik a bálványimádás, és mindenki a szülők tisztelete mellett áll. Nincs olyan testvér, aki törvényeskedőnek tartana, ha elítéled a lopást, vagy szereted megmondani az igazságot. De sok olyan embert ismerek, akik a nyugalom napjának megtartásával kapcsolatban kifogásokat keresnek, és egyetértenek azzal, ha az Úr napját valaki munkára vagy személyes szórakozásra használja. A másik kilencet nem vitatjuk – akkor viszont a negyedik parancsolat körül miért forrósodik fel a levegő ahelyett, hogy világosság lenne?

A válasz úgy látom abban rejlik, hogy sokan rossz irányból közelítik meg a negyedik parancsolatot. A helytelen indulatokat tartalmazó szívükből helytelen kérdéseket tesznek fel.⁸

7 J. H. Primus: “Calvin and the Puritan Sabbath: A Comparative Study,” in: *Exploring the Heritage of John Calvin*, szerk. D. E. Holwerda (Grand Rapids: Baker, 1976), 40. o.

8 Az Úr napjával kapcsolatban talán a leghasznosabbnak tartottam R. T. Beckwith és W. Stott könyvét: *This is the Day* (London: Marshall, Morgan, and Scott, 1978), melyet az Egyesült Államokban *The Christian Sunday* címmel adtak ki (Grand Rapids: Baker, 1978).

A helytelen indulat eredménye a törvényeskedő kazuisztika. A latin *casus* szóból származó kazuisztika az a próbálkozás, amikor az etikai és morális elveket lelkiismereti és magatartásbeli konkrét helyzetekre vonatkoztatjuk. Amikor egységes, általános válaszokat próbálunk adni a létező összes magatartásformára.

A kazuista hozzáállású ember mindent feketén és fehéren szeretne látni, még azt is, amit nem lehet – még a helyes és helytelen dolgok legapróbb részleteit is. A kifejezést néha torzítottan arra is használják, amikor valaki tisztességtelen módon vagy valamit rejtegetve próbálja a morális elvekből igazolni azt, ami megkérdőjelezhető. Ezzel szemben azzal semmi probléma nincs, ha valaki a bibliai elveket az egyes élethelyzetekre szeretné alkalmazni. Mindannyian jó értelemben kazuisták kell, hogy legyünk: értsük meg, hogyan használjuk a bibliai elveket az erkölcsi döntéseinkben, viszont az élet sokszor nem fekete-fehér, ahogy mi szeretnénk.

Akkor jönnek a problémák, amikor megpróbálunk kihagyni egy lépést, amikor azonnal szeretnénk alkalmazni az erkölcsi elveket anélkül, hogy tökéletesen értenénk őket. Ahelyett, hogy látnánk, milyen szélesebb céllal és funkcióval adta Isten a nyugalom napját a Szentírásban, általában szűklátókörűen azt próbáljuk meghatározni, hogy mely tevékenységeket szabad, és melyeket nem szabad elvégezni az Úr napján. Szeretnénk pontosan tudni, hogy *mit* tehetünk azon, közben pedig meg sem kérdeztük, *miért* adatott a nyugalom napja. Ilyen kérdéseket teszünk fel: „Az rendben van, ha a lányom focizik vasárnap? Megszegem-e a nyugalom napját, ha még gyorsan befejezek egy irodai munkát? És mi a helyzet akkor, ha el szeretnénk menni egy étterembe vacsorázni?”

Az egyik New England-beli kolóniának a törvényalkotói megpróbálták meghatározni, hogy mely tevékenységek megengedhetők és melyek nem engedhetők meg az Úr napján. Ebből a célból kiadtak egy harminckilenc oldal terjedelmű szabályjegyzéket – kisbetűvel nyomtatva! Ez híven tükrözi már évszázadok óta sokak gon-

dolgozását az Úr napjáról. „Hagyjuk az elméleti és teológiai dolgokat, inkább beszéljünk a gyakorlati teendőkről! Nincs időm arra, hogy hosszú tanulmányokat olvassak vagy gondolkozzak az Úr napjáról. Adjanak nekem egy laminált listát arról, hogy mit *szabad* és mit *nem szabad* megtenni az Úr napján, ami elfér a pénztárcámban, hogy végre elkezdhessek élni!”

Tipikus példája annak, amikor a fark csóválja a kutyát, nem? Az alkalmazás mindig az előírások és elvek szolgája kellene, hogy legyen. Amikor a teológiai alapokon próbálunk meg spórolni, annak a vége mindig törvényeskedő rabság lesz. Ahelyett, hogy a vasárnap John Newton szavait idézve „a hét napjai közül a legjobb” lenne, sokak számára a hét napjai közül a legfélelmetesebb lett. Az Úr napja viszont nem egy elnyomó, jogainkat korlátozó vagy szigorú gazda, ahogy az általános sablonból gondolnánk. Lehet, hogy a történelem során ez lett belőle, és a törvényeskedő értelmezések hatására ma is ez, de az Úr és Teremtő elképzelése nem ez volt. Jézus, a szombat Ura mondta: „a szombat lőn az emberért, és nem az ember a szombatért.” (Mk 2,27)

A nyugalom napja azért lett, hogy legyen valamink, amire emberként szükségünk van. Tehát azért létezik, hogy segítsen nekünk, nem azért, hogy hátráltasson minket. Azt gondoljuk, túl sok dolgunk van ahhoz, hogy pihenjünk, de az igazság az, szükségünk van arra, amit a nyugalom napja nyújt, és e nélkül nem tudjuk jól végezni a munkánkat. Dorothy Bass helyesen látja a problémát: „Akár ismerjük a *sabbat* kifejezést, akár nem, mi, a késő modern kori meggyötört emberek vágyunk a valóságára. Szükségünk van a nyugalom napjára, bár kételkedünk benne, hogy lenne időnk rá.”⁹

⁹ Dorothy C. Bass: “Rediscovering the Sabbath,” *Christianity Today* 41, 10. szám (1997. szeptember 1), 39-40. o.

A nyugalom napja nem azért lett, hogy korlátozzon minket, vagy ok nélkül terheket rakjon ránk. Nem a rabok lábára rakott golyós lánc ez, amit egy érzéketlen diktátor kényszerített ránk. Sem a jogaink megcsorbítása, ahogyan néhányan gondolják, hanem Isten mindenható voltában az igazi szabadság záloga. Bass így fogalmaz:

Sokunk számára ahhoz, hogy megkapjuk ezt az ajándékot (az Úr napját), először el kell, hogy vessük az Úr napjáról bennünk kialakult képet: a korlátozó szabályok és akadályok idejét, a kötelesség napját (a római katolikusok esetében), vagy játék nélküli napot (a szigorú protestáns gyermekkorúak emlékében).¹⁰

A nyugalom napja már a legkorábbi időktől kezdve létezett, most is létezik, és létezni is fog egészen az idők végéig: hirdeti és ünnepli Isten mindenható voltát, és az Isten törvényében megtalált szabadságunkat.

ISTEN MINDENHATÓ VOLTA AZ IDŐ FELETT

A negyedik parancsolat először is Isten mindenható voltát hirdeti az idő felett, és afölött, ahogyan mi gazdálkodunk Isten idejével.

Micsoda az idő? Augusztinus egyszer a következő érdekes módon válaszolta meg ezt a kérdést: „Ha senki nem kérdezi tőlem,

¹⁰ Ibid., 40. o.

akkor tudom. Ha azonban kérdezőnek kell megmagyaráznom, akkor nem tudom.”¹¹

Az időben úgy élünk, ahogyan a hal él a vízben, de nem értékeljük eléggé a tényt, hogy a nyugalom napja, illetve a munka és a pihenés heti sémája eredetileg Isten teremtő munkájából származik. A parancsolat erre emlékeztet minket: „Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, a mi azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék.” (2Móz 20,11)

Az idő nem önmagában létezik, hanem maga is Isten teremtő hatalmának és céljának az eredménye. Sok természettudós és történész meglepészik azzal, hogy az időt évekre, hónapokra és napokra osztja a természet körforgásának ősi megfigyelése alapján. Szerintük az ókori ember megfigyelte, hogy az év során voltak viszatérő meleg, forró, hűvös és hideg időjárás ciklusok, és ezeket elnevezte *évszakoknak*.

Aztán mások megfigyelték a hold alakjának változását. Valaki megállapította, hogy a hold fokozatosan dagad, majd fogy. Így keletkeztek a *hold-napok* vagy hónapok.

Egy másik szakasz még szembeütőbb volt: reggel a nap mindig feljött, este pedig lement. Az emberek ezt *napnak* nevezték.

De a természettudósoknak és a történészeknek nincs jó magyarázatuk arra, hogy a hét honnan származik. Itt szétválnak az elméletek. Paul Jewett a következőket írja:

Az, hogy miért osztották fel Izráelben az időt hét napra, továbbra is rejtély marad – ami a történelmi magyarázatot illeti. A hét napos hétnak megfelelő ritmus nincs sem a természetben, sem

¹¹ Augusztínusz: *Vallomások* 11.14 (Budapest: Gondolat, 1982, ford. Városi István, 358-9. o.); az angol idézet: Niels-Erik Andreasen: *The Christian Use of Time* (Nashville: Abingdon, 1978), 12. o.

az égitestek mozgásában, sem pedig az ókori társadalmi magatartásformákban.¹²

A történészek tanácstalanok. Azt mondják, hogy a hét eredetére nincs történelmi bizonyíték, és ez természetesen így is van – amennyiben a Szentírást nem tartjuk történelmi forrásnak. A Biblia szerint azért létezik a hét, mert Isten így rendelte, és valóban ez az időnek és felosztásának az eredete. Ezt olvassuk a Mózes első könyvében:

És monda Isten: Legyen világosság! És lőn világosság. És látá Isten, hogy jó a világosság; és elváltá Isten a világosságot a setétségtől. És nevezé Isten a világosságot nappalnak, és a setétséget nevezé éjszakának: és lőn este és lőn reggel, első nap. (1Móz 1,3-5)

Itt olvasunk az idő kezdetéről. Honnan származik? Isten teremtette. Ugyanúgy, ahogyan Isten a hatalmából teremtette az időt, meghatározta a felosztását is. A nap, hold és az általuk meghatározott idő forrása a következő:

És monda Isten: Legyenek világító testek az ég mennyezetén, hogy elválasszák a nappalt az éjszakától, és legyenek jelek, és meghatározói ünnepeknek, napoknak és esztendőknél. És legyenek világítókul az ég mennyezetén hogy világítsanak a földre. És úgy lőn. Teremté te-

¹² Ezzel kapcsolatban részletesen lásd Paul K. Jewett: *The Lord's Day* (Grand Rapids: Eerdmans, 1971), 15-16. o.

hát Isten a két nagy világító testet: a nagyobbik világító testet, hogy uralkodjék nappal és a kisebbik világító testet, hogy uralkodjék éjjel; és a csillagokat. És helyezteté Isten azokat az ég menynezetére, hogy világítsanak a földre; És hogy uralkodjanak a nappalon és az éjszakán, és elválasszák a világosságot a setéségtől. És látá Isten, hogy jó. (14-18. v.)

És a hét forrása:

Mikor pedig elvégeze Isten hetednapon az ő munkáját, a melyet alkotott vala, megszűnék a hetedik napon minden munkájától, a melyet alkotott vala. És megáldá Isten a hetedik napot, és megszentelé azt; mivelhogy azon szűnt vala meg minden munkájától, melyet teremtve szerzett vala Isten. (1Móz 2,2-3)

Isten megáldotta a hetedik napot és megszentelte azt. Ez szó szerint azt jelenti, hogy szentté tette, vagy *elválasztotta* (a többi naptól). Isten különlegesnek teremtette a hetedik napot: az egész emberiség lelki és anyagi áldásává. Így született meg a hétnapos ciklus. A hetet a Teremtő mindenható rendelete hozta létre, és a kezdetektől fogva Isten az emberek életét a nyugalomnap köré rendezte.

Mivel az idő a teremtési rend része, az ember a korlátai alá tartozik, miközben Isten felette áll. Minden idő a Teremtőhöz tartozik, és Őt semmiféle módon sem korlátozhatja az idő. Isten nincsen kötve a napokhoz, hónapokhoz és évekhez, ahogy mi igen. Ő nem öregszik, ahogy mi. Az idő a teremtett rendre vonatkozik, és mi alá tartozunk, mivel mi is a teremtés részei vagyunk, de Isten nem.

Elektromos fény segítségével megnyújthatjuk a munkanapjainkat, de a napot nem tudjuk megnyújtani. Nem tudjuk sem hosszab-

bá, sem rövidebbé tenni. Az idő alá vagyunk vetve, és nincs felettel hatalmunk. A digitális karórám állandóan villog – emlékeztetve arra, hogy Isten ideje tölem és a vágyaimtól függetlenül halad előre. Nem számít, hogy én mennyire szeretném, nem tudom kitolni az adófizetés napját vagy előrébb hozni a karácsonyt. Isten teremtette az időt, és teljesen az Ő mindenható hatalma alá tartozik.

Amikor Józsuének a gibeóniakkal kötött elsiertett szövetségét fenyegette az emóreusok szövetsége, csatába szállt az öt királlyal. (Józs 10,1-15) A csata közben Józsué könyörgött Istennek, hogy álljon meg a nap az égen, hogy megnyúljon a napjuk és a harcosaival üldözni tudják az ellenséget. És Isten megtette! A nap veszteg maradt Gibeónban, a hold is az Ajjálón-völgyben, és Józsué és az Úr ellenségei teljes vereséget szenvedtek. „És nem volt olyan nap, mint ez, sem annakelőtte, sem annakutána, hogy ember szavának engedett volna az Úr, mert az Úr hadakozik vala Izráéleért.” (14. v.) Ilyen hatalmas az az Isten, akiről beszélünk!

Amikor Ezékiás király betegen feküdt a halálos ágyán, Isten azt mondta neki, hogy Ő meggyógyítja, és ad még tizenöt évet az életében. Ezékiás jelet kért az Úrtól: bizonyítékot, hogy valóban megteszi, amit megígért. (2Kir 20,1-11) A király kérésére válaszul az árnyék visszament 10 lépést. Kérdés, hogy a lépések vajon a lépcsőfokokra vonatkoznak (a NIV bibliafordítás szerint), vagy az Áház napóráján levő beosztásokat jelölik (a New King James fordítás szerint), de a lényeg az, hogy a nyúló árnyék visszament. Isten megfordította az időt. Mi erre képtelenek vagyunk! Vissza szoktuk állítani az óránkat minden ősszel a téli időszámítás kezdetén, de az időn nem tudunk változtatni. Egyedül Istennek van mindenható hatalma az idő felett.

Mivel minden idő Isten ideje, hatalma van afelett is, hogy mi hogyan használjuk fel az időnket. Csak sáfárjai vagyunk Isten idejének, és Ő a heti munka-pihenés ciklust írja elő számunkra.

A nyugalom napját folyamatosan megszegjük. A bűnbeesés óta, amikor Ádám és Éva függetlenítették magukat Istentől, az első szüleink minden leszármazottja komolyan sérelmezte Istennek időfeletti hatalmát. Azt gondoljuk, hogy az idő a mi tulajdonunk, és úgy használjuk, ahogy jólesik, és eközben nem tiszteljük az Ő örökkévaló uralmát a mulandó felett.

ISTEN MINDENHATÓ VOLTA, A MUNKA FELETT

Mivel Isten mindenható az idő felett, mindenható hatalommal rendelkezik a munkánk felett is. „Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat!” – mondta. Sokan azt gondolják, hogy a munka a bűneset eredménye – az átok része –, de ez a vélekedés hibás. Már a világ teremtésekor Isten alkalmazni akarta a férfit és a nőt, hogy igazgassák a földet.

És monda Isten: Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra; és uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, a barmokon, mind az egész földön, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon. Teremté tehát az Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt: férfivá és asszonnyá teremté őket. És megáldá Isten őket, és monda nékik Isten: Szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá; és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon. (1Móz 1,26-28)

Amikor az Úr Ádámot az Édenkertbe helyezte, rábízta, hogy művelje és őrizze azt. (1Móz 2,15) Ádám egyik első munkája az volt, hogy azonosítsa és rendszerezze az Isten által teremtett különböző fajtájú állatokat, melyekért most már ő, Ádám tartozott felelősséggel. (19-20. v.) Az egyik oka ennek az volt, hogy megmutassa neki Isten, hogy az egész állatvilágban nem volt „hozzáálló” segítőtárs (a NKJV fordítás szerint „hozzá hasonló” segítőtárs). Mindez az 1Móz 3-ban leírt bűnbeesés előtt történt.

Úgy lettünk teremtve, hogy dolgozzunk! Ez Isten világa és mi Isten teremtményei vagyunk, az Ő képmását viseljük, hogy utánozzuk Őt a munkában és a pihenésben. Fontos, hogy értsük ezt az elgondolást, mert olyan társadalomban élünk, ahol sokan tagadják a munka fontosságát és értelmes voltát.

Olyan világban élünk, ahol az emberek azt gondolják, hogy minél kevesebbet dolgozunk, annál jobban járunk. De Isten, aki az egész világot alkotta, mondja, hogy a létezésünk értelme elválaszthatatlan az általunk végzett munkától. Ha tagadjuk a munka fontosságát, akkor magunkat tagadjuk, és végül saját magunkat pusztítjuk el.

A negyedik parancsolat azt hangsúlyozza, hogy a munka az embernek Isten Igéjére adott hűséges válasza. A tisztességes munka ezért lelki hivatás, és ennél fogva értelmes. Ez igaz akkor is, ha munkaterületem a Szentírás vagy éppen a földművelés; misszionárius vagyok, vagy akár a McDonald's-nál dolgozom. Korunkban figyelmen kívül hagyjuk, hogy minden munka hivatás. Azt gondoljuk, hogy a lelkészek és a misszionáriusok hivatásban dolgoznak, a többiek meg csak munkát keresnek maguknak.

Gondolkodásunkat dualista szemlélet hatja át, amely elválasztja a szentet a világitól. Az igehirdetés egyértelműen szent munka, melyet Isten dicsőségére lehet végezni. De a mindennapos munka, mint pl. a szántás, a szögek beverése, felsöprés, vagy ajakrúzsok árusítása már világi foglalkozások. Bárki meg tudja csinálni. Azonban a negyedik parancsolat minden munkát az Úr közvetlen hatal-